

Supporting Alternative Skills to Aggression in Preschool Values Education: The Example of Türkiye Century Education Model

Okul Öncesinde Değerler Eğitiminin Saldırganlığa Alternatif Becerileri Desteklemesi: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Örneği

Emine Sildir Daşar

Received/Geliş: 15 January 2025

Accepted/Kabul: 2 March 2025

Published/Yayın: 01 Ağustos 2025

Abstract

In recent years, the existence of unwanted behaviors such as aggression and peer bullying that we encounter in schools has been reduced to the preschool period. The easiest way to prevent these unwanted behaviors is to provide children with positive behaviors that can replace them. It is expected that educational programs will include the characteristics that the desired human model should have. The virtue-value-action model, which was added to the program in 2024 in order to reach a peaceful society, offers us the human characteristics that are socially needed. It is important how education policies follow a path in preventing aggression, which is one of our most serious social problems. For this reason, the aim of the study is to examine the virtue-value-action model in the preschool education program published in 2024 in terms of supporting alternative skills to aggression. For this purpose, the document analysis design, one of the qualitative research models, was used. In order to collect the data, the researcher scanned the literature and determined the themes consisting of alternative skills to aggression. Within the framework of the themes, the virtue-value and actions in the program were examined and reported separately using the content analysis method. As a result, it was determined that some values in the program supported alternative skills to aggression, while others did not. The results were evaluated in terms of educational processes and various suggestions were presented for educators.

Keywords: Alternative skills, education program, preschool.

Öz

Son yıllarda okullarda karşımıza çıkan saldırganlık, akran zorbalığı gibi istenmeyen davranışların varlığı okul öncesi döneme kadar inmiştir. İstenmeyen bu davranışlara geçit vermemenin en kolay yolu onun yerine geçebilecek olumlu davranışın çocuklara kazandırılmasından geçmektedir. Eğitim programlarının yetiştirilmek istenilen insan modelinin sahip olması gereken özellikleri barındırması beklenmektedir. 2024 yılında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli eğitim programına huzurlu topluma ulaşmak amacıyla eklenen erdem-değer-eylem modeli toplumsal olarak gereksinim duyulan insan özelliklerini bizlere sunmaktadır. Toplumsal olarak en ciddi sorunlarımızdan bir tanesi olan saldırganlığın önüne

Sorumlu Yazar Emine Sildir Daşar

 emine.sildir@amasya.edu.tr

Atıf/Citation: Sildir Daşar, E., (2025). Okul öncesinde değer eğitiminin saldırganlığa alternatif becerileri desteklemesi: Türkiye yüzyılı Maarif modeli örneği. *Temel Eğitim*, 7(27), 34-47. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.1620541>

geçmede eğitim politikalarının nasıl bir yol izlediği önem arz etmektedir. Bu sebeple çalışmada 2024 yılında yayınlanan okul öncesi eğitim programındaki erdem-değer-eylem modelinin saldırganlığa alternatif becerileri desteklemesi açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla bu çalışmada nitel araştırma modellerinden biri olan doküman analizi deseni kullanılmıştır. Verilerin toplanması için araştırmacı tarafından alan yazın taraması yapılarak saldırganlığa alternatif becerilerden oluşan temalar belirlenmiştir. Temalar çerçevesinde programda yer alan erdem-değer ve eylemler ayrı ayrı içerik analizi metodundan yararlanılarak incelenmiş ve raporlaştırılmıştır. Sonuç olarak programda yer alan bazı değerlerin saldırganlığa alternatif becerileri destekler nitelikte olduğu bazılarının ise destekler nitelikte olmadığı belirlenmiştir. Sonuçlar eğitim süreçleri açısından değerlendirilmiş ve eğitimciler için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Alternatif beceriler, eğitim programı, okul öncesi.

Giriş

Saldırgan davranışlar ne yazık ki hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Evde, sokakta, okulda, dijital alanlarda insanın olduğu her yerde ve her yaş grubunda görülebilmektedir. Okul ortamında gerçekleşen saldırgan davranışların yeri diğer alanlarda gerçekleşenlerden farklıdır. Çünkü okul ortamı işlevi gereği insana doğruyu öğreten, insanın toplumsallaşma sürecine katkı sağlayan, eğitimin, davranış düzenlemenin gerçekleştiği alandır. Bu sebeple bu alanlarda gerçekleşen saldırgan davranışların sonraki saldırganlığı da doğurma riski vardır. Günümüzde akran zorbalığı okul öncesi dönemdeki çocukların da maruz kaldığı bir zorbalık türü olarak gündeme gelmektedir. Sınıf içerisinde istenilmeyen problem bir davranış olarak değerlendirilebileceğimiz akran zorbalığı kendisini fiziksel, sözel ya da psikolojik bir saldırganlıkla gösterebilir. Öğretmenler bu tür istenilmeyen davranışları önlemek için konuşma, empati kurma ve ödül-ceza gibi yöntemleri kullanmaktadırlar (Özgöker ve Gürşimşek, 2023). Son yıllarda akran zorbalığına ilişkin çalışmaların sayısının artması ise dikkati çeken diğer bir konudur (Seven ve Uçar Çabuk, 2023). Çalışmaların sayısının artıyor olması bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca saldırganlığa yönelik davranışların erken dönemden itibaren gözlemlenmesi hem sınıf içinde hem de sınıf dışında istenilmeyen davranış olarak tanımlanmaktadır. Bu durumun varlığı da bu alanda yapılan çalışmaları gerekli kılmaktadır.

Bir özel eğitim savunucusu olan Lightner (2024) ebeveynlere yardımcı olabilmek için vurmaya alternatif olabilecek (derin nefes alma), fiziksel saldırganlığın yerine geçebilecek (yürüyüş yapmak), işlevsel olarak saldırganlığa eşdeğer olan (hayal kırıklığını ifade etmek) ve saldırganlığa alternatif olabilecek (çizim yapmak, müzik dinlemek) davranışların başlıklarını ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Bu şekilde davranışların tek tek açıklanmasının becerilerin kazandırılmasında kolaylık sağlayacağı düşünülmektedir. Goldstein (1999) ise ancak ceza, katarsis ve birlikte yaşama ile saldırganlığın önüne geçilebileceğini belirtmiştir. Romero-López vd. (2021) de saldırganlığı azaltmada duygusal ve engelleyici kontrolü geliştirerek başarılı olunabileceğini ifade etmişlerdir. Farklı zamanlarda farklı kişiler tarafından ortak sebeplerle (saldırganlığı önlemek ya da azaltmak) çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ancak önerdikleri çözümlerin değişkenlik gösterdiği dikkati çekmektedir.

İstenmeyen bir durum olan akran zorbalığını önleyebilmek için öncelikle onun

yapısını, nedenlerini, hangi koşullarda ortaya çıktığını, ne gibi sonuçlar doğurduğunu analiz etmemiz gerekir. Okul öncesi çocuklarda akran zorbalığını inceleyen Erdoğan (2024) bu dönemdeki akran zorbalığının etkilerinin hafifletebilmek için tek boyutlu yaklaşmak yerine eğitim programları, aile katılımları, öğretmen eğitimleri vb. gibi farklı boyutlardan yararlanan çok etmenli bir stratejinin kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Bu durum akran zorbalığının önüne geçmede eklektik bir yaklaşımın daha verimli olacağını göstermektedir. Ancak bu yaklaşımın odak noktasının da “eğitim programı” olduğu unutulmamalıdır. Çünkü diğer tüm boyutlar da eğitim programı çerçevesinde şekillenecek ve uygulanabilecektir.

Pek çok araştırmacı okul öncesi eğitim sınıflarında akran zorbalığı ile özellikle de saldırganlıkla başa çıkabilmenin yollarını bulmaya çalışmıştır (Balcı ve Kishaki, 2024; Nærde vd., 2024; Özbek & Hürsoy, 2024; Swit vd., 2024; Gün ve Akduman, 2022; Tanrikulu vd., 2021; Karadaş, 2021). Genel olarak saldırganlıkla başa çıkabilmenin en sağlıklı yolunun daha saldırgan davranış ortaya çıkmadan müdahale edilmesi olduğu düşünülmektedir. Yani önleyici çalışmaların, davranış ortaya çıktıktan sonra yeniden davranış düzenlemeden daha kolay olduğu düşünülmektedir.

Saldırgan davranışların önlenbilmesinde bu davranışların sebeplerini iyi bir şekilde analiz etmek ve düzenlenebilir olanların en baştan düzenlenmesi etkili olacaktır. Al ve Şahin Sak (2023) genel olarak istenmeyen davranışların sebepleri üzerine çalışmışlar ve bu davranışları ailelerin yetiştirme tarzına, sınıfların fiziksel olarak küçük olmasına, sosyal medyada içeriklerine, kuralları tam olarak öğrenememiş olmalarına bağlamıştır. Eryılmaz (2023) ise akran zorbalığını önlemek için yaptığı çalışmasında bunu önlemede en etkili yöntemlerden birinin Dan Olweus tarafından geliştirilen “Olweus Zorbalığı Önleme Programı” ı olduğunu belirtmesine karşın bunun dışında da pek çok programın geliştirildiğinden söz etmektedir.

Doğrudan akran zorbalığına yönelik olmamasına rağmen “Sosyal Beceri Öğretim Programı” da (McGinnis, 2016) saldırganlığa alternatif becerileri içermektedir. Sosyal Beceri Öğretim Programı, bu beceriler, “alay edilmenin üstesinden gelme”, “kızgınlığın üstesinden gelme”, “adil olup olmadığına karar verme”, “problem çözme” ve “sonuçları kabullenme” olarak sıralanmaktadır. Bu becerileri kazandırabilmek için de çeşitli metotlar geliştirerek beceriyi basamaklandırmış ve çocukların öz denetim ile bu becerileri kazanmasını hedef edinmiş bir programdır. Bu programın saldırgan davranış daha ortaya çıkmadan önlenbilmesi için olumlu davranışı geliştirmeye yönelik bir tarafı olduğu görülmektedir.

Akran zorbalığı genelinde ve özellikle saldırganlıkla başa çıkabilmekte bunların yerine konulabilecek alternatif davranış ve becerilerin çocuklara kazandırılması gereklidir. Çünkü bu sosyal beceriler zorbalığın ortaya çıkma riskini azaltacaktır. Bu kazanımlara ulaşabilmenin yolu uzlaşmacı bir ortamda bu davranış ve becerilerin işlevsel olarak kullanılabildiği süreçlerden geçmektedir. Saldırganlığın yerine konulabilecek istendik davranışları kazandırma sürecinin en önemli unsurlardan bir tanesi eğitim öğretim süreçlerinde kullanılan programlardır.

Davranış düzenlemeye ilişkin özel hazırlanmış eğitim programları olmasına karşın bir de eğitim öğretim sürecinde kullanılan ulusal programlar mevcuttur. Bu programların uygulama alanlarının bir proje vb. ile sınırlı olmadığı düşünüldüğünde kapsamlarının daha geniş olduğu görülmektedir. Türkiye’de her bir eğitim kademesi için Millî Eğitim Bakanlığı’nın yayımlamış olduğu bir program mevcuttur. Okul

öncesi eğitimi bağlamında bakıldığında öğretmenlerin çalışmalarını eğitim-öğretim programında belirtilen esaslara göre planlamak ve uygulamakla yükümlü olduğu görülmektedir (MEB, 2023). Millî Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaya göre kullanılan bu program değişmiş ve 2024/25 eğitim öğretim yılından itibaren "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" kapsamında hazırlanan yeni müfredat uygulamaya konulmuştur (MEB, 2024). Uygulamaya konulan bu yeni müfredatta erdem-değer-eylem modeli benimsenerek hareket edilmiştir. Modelde eğitimin nihai amacı huzurlu insan, yaşanabilir çevre, huzurlu aile ve toplum olarak belirtilmiştir. Hem içsel hem çevresel hem de toplumsal olarak uyumlu bir birey yetiştirmek hedeflenmiştir. Bu hedefin günümüzdeki en ciddi sorunlardan bir tanesi olan saldırganlığı önlemedeki rolünün belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Saldırganlığa alternatif olabilecek becerilerin erdem-değer-eylem modeli ile nasıl desteklendiğinin somut bir şekilde ortaya konulması yoluyla hem yeterliliklerin belirlenmesi hem de eksikliklerin fark edilerek giderilmesi konusunda eğitimcilere yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada son zamanlarda artan saldırganlığın önüne geçebilmek ya da istenmeyen davranışın olumlu bir seçeneğinin kazandırılmasında Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024'te (OÖEP-MM) yer alan erdem-değer-eylem modelinin yerinin ne olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla:

- OÖEP-MM'nda yer alan değerler saldırganlığa alternatif olabilecek becerileri desteklemekte midir?

-Değerler bağlamında saldırganlığa alternatif olabilecek becerilerin dağılımı nasıldır? sorularına yanıt aranmıştır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin erdem-değer-eylem çerçevesinin saldırganlığa alternatif beceriler açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada nitel araştırma modellerinden biri doküman analizi kullanılarak veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi bir konu hakkında tanımlayıcı bilgi edinmek için araştırmacı tarafından kategorileri önceden belirlenmiş ya da belirlenmemiş olmak üzere iki farklı şekilde gerçekleştirilebilir (Fraenkel vd., 2012). Bu araştırmada ilgili çalışma materyali saldırganlığa alternatif beceriler bağlamında derinlemesine incelenerek araştırma temaları dahilinde analiz edilmiştir.

Çalışma Materyali

Bu araştırmanın çalışma materyalini Türkiye'de 2024-2025 eğitim öğretim yılından itibaren uygulamaya geçilen Okul Öncesi Eğitim Programı Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde yer alan erdem-değer-eylem çerçevesi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerin toplanmasında McGinnis'in (2016) "Sosyal beceri öğretim programı" da yer alan saldırganlığa alternatif beceriler tema olarak belirlenmiştir. Bu beceriler, "alay edilmenin üstesinden gelme", "kızgınlığın üstesinden gelme", "adil olup olmadığına karar verme", "problem çözme" ve "sonuçları kabullenme" olarak

sıralanmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanmasında erdem-değer-eylem çerçevesinde bulunan eylemler incelenerek kodlar halinde rapora işlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde içerik analizi yönteminden yararlanılarak değerlendirme yoluna gidilmiştir. İçerik analizi kodlamalar yoluyla metnin içerdiği anlamının sınıflandırıldığı sistematik bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2013). Bu araştırmada da değerlere ait eylemlerin kodlamalar yoluyla saldırganlığa alternatif olabilecek beceriler temasında yeniden kategori edilmesi söz konusu olduğundan bu yöntem tercih edilmiştir.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Güvenilirliği sağlamak için araştırmacı tarafından önce genel bir inceleme yapılmış sonrasında ayrıntılı inceleme yapılarak kodlar her bir temaya bir numara verilerek eşleştirilmiştir. Güvenilirlik açısından eylemler ikinci kez gözden geçirilerek eşleştirmeler gözden geçirilmiştir. Ayrıca değerlerden rastgele bir tanesi başka bir uzman tarafından incelenmiş ve araştırmacı ile arasındaki tutarlılığın 0.75 olduğu gözlemlenmiştir. Tutarlılığın hesaplanmasında Miles ve Huberman'ın formülü olarak bilinen görüş birliğinin toplam görüşe bölünmesi metodu kullanılmıştır (Akt. Baltacı, 2017). Sonuç olarak değerlendirmelerin güvenilir olduğuna karar verilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde OÖEP-MM'nde karşımıza çıkan erdem değer eylem modelinin saldırganlığa alternatif becerileri destekleme durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. OÖEP-MM içerisinde 20 farklı değer olduğu gözlemlenmiştir. Bu değerler alay edilmenin üstesinden gelme, kızgınlığın üstesinden gelme, adil olup olmadığında karar verme, problem çözme ve sonuçları kabullenme temaları dahilinde değerlendirilmiştir.

OÖEP-MM'de Yer Alan Alay Edilmenin Üstesinden Gelmeyi Destekler Nitelikteki Eylem ve Değerlere İlişkin Bulgular

Saldırganlığa alternatif becerilerden “alay edilmenin üstesinden gelme” becerisini destekleyen değerler mahremiyet, mütevazilik, özgürlük ve sabır şeklinde sıralanmaktadır. Bu değerlerin alay edilmenin üstesinden gelme becerisini destek niteliği taşıyan eylemleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Alay edilmenin üstesinden gelmeyi destekler nitelikteki eylem ve değerler

Kodu	Eylemler	Değerler
D8.2.5	Zorbalığa maruz kaldığında yardım ister.	Mahremiyet
D10.1.1	Olaylar ve durumlar karşısında ılımlı ve iyimser yaklaşım sergiler.	Mütevazilik
D11.1.2	Duygu ve düşüncelerini etki altında kalmadan ifade eder.	Özgürlük
D12.1.4	Gerektiğinde kendini sakinleştirir.	Sabır
D12.1.5	Zorlukların üstesinden gelmek için tahammül etmenin önemini fark eder.	

Tablo 1’de görüldüğü gibi D8.2.5, D10.1.1, D11.1.2, D12.1.4 ve D12.1.5 kodlu eylemlerin alay edilmenin üstesinden gelme becerisini destekleyerek

saldırganlığa alternatif olabilecek davranışların kazanılmasında yardımcı olacağı anlaşılmaktadır.

OÖEP-MM’de Yer Alan Kızgınlığın Üstesinden Gelmeyi Destekler Nitelikteki Eylem ve Değerlere İlişkin Bulgular

Saldırganlığa alternatif becerilerden “kızgınlığın üstesinden gelme” becerisini destekleyen değerler duyarlılık, mütevazilik ve sabır şeklinde sıralanmaktadır. Bu değerlerin kızgınlığın üstesinden gelme becerisini destek niteliği taşıyan eylemleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Kızgınlığın üstesinden gelmeyi destekler nitelikteki eylem ve değerler

Kodu	Eylemler	Değerler
D5.1.4	Şiddetin her türüne karşı çıkar.	Duyarlılık
D10.1.1	Olaylar ve durumlar karşısında ılımlı ve iyimser yaklaşım sergiler.	Mütevazilik
D12.1.4	Gerektiğinde kendini sakinleştirir.	Sabır
D12.1.5	Zorlukların üstesinden gelmek için tahammül etmenin önemini fark eder.	

Tablo 2’de görüldüğü gibi D5.1.4, D10.1.1, D12.1.4 ve D12.1.5 kodlu eylemlerin kızgınlığın üstesinden gelme becerisini destekleyerek saldırganlığa alternatif olabilecek davranışların kazanılmasında yardımcı olacağı anlaşılmaktadır.

OÖEP-MM’de Yer Alan Adil Olup Olmadığına Karar Vermeyi Destekler Nitelikteki Eylem ve Değerlere İlişkin Bulgular

Saldırganlığa alternatif becerilerden “adil olup olmadığına karar verme” becerisini destekleyen değerler adalet, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, mahremiyet, özgürlük ve yardımseverlik şeklinde sıralanmaktadır. Bu değerlerin adil olma durumuna karar vermeyi destek niteliği taşıyan eylemleri Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Adil olup olmadığına karar vermeyi destekler nitelikteki eylem ve değerler

Kodu	Eylemler	Değerler
D1.1.1	Her insanın temel hak ve özgürlüklere sahip olduğunu kabul eder.	Adalet
D1.1.5	Toplumsal hayatta kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu bilir.	
D1.2.4	Bireysel farklılıkların haklardan yararlanmaya engel olmaması gerektiğini bilir.	
D1.2.5	Görev, sorumluluk ve ödev paylaşımında adil davranılması gerektiğini bilir.	
D4.3.2	Arkadaşının hakkını onun bulunmadığı ortamlarda da savunur.	Dostluk
D5.1.5	Kendisine yapılmasını istemediği davranışlarını başkalarına yapmaz.	Duyarlılık
D5.2.5	Tüm canlıların haklarını korur.	
D6.1.2	Karşılaştığı ikilem durumlarında iyi niyetli ve doğru sözlü davranması gerektiğini bilir.	Dürüstlük
D6.2.4	Yanılıma amaçlı söz ve davranışların zararlarını fark eder.	
D8.1.1	Her ferdin karar alma ve fikir belirtme hakkının olduğunu savunur.	Mahremiyet
D8.2.3	Hak ve özgürlüklerinden yararlanırken diğer insanların kişisel sınırlarını gözетir.	
D8.2.4	Zorbalığa maruz kaldığında yardım ister.	
D11.1.1	Gerektiğinde kendi kararlarını alır.	Özgürlük
D11.2.1	Özgürlüklerini kullanırken diğer insanlara ve topluma karşı sorumluluklarına önem verir.	
D11.2.2	Haklarını kullanırken diğer insanların haklarını dikkate alır.	
D20.2.1	İmkanları kullanırken ihtiyaç sahiplerine öncelik verir.	Yardımseverlik

D20.2.4	Hastaların, yaşlıların ve özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına öncelik verir.
---------	---

Tablo 3'te görüldüğü gibi D1.1.1, D1.1.5, D1.2.4, D1.2.5, D4.3.2, D5.1.5, D5.2.5, D6.1.2, D6.2.4, D8.1.1, D8.2.3, D8.2.4, D11.1.1, D11.2.1, D11.2.2, D20.2.1 ve D20.2.4 kodlu eylemlerin adil olup olmadığına karar verme becerisini destekleyerek saldırganlığa alternatif olabilecek davranışların kazanılmasında yardımcı olacağı anlaşılmaktadır.

OÖEP-MM' de Yer Alan Problem Çözmeyi Destekler Nitelikteki Eylem ve Değerlere İlişkin Bulgular

Saldırganlığa alternatif becerilerden “problem çözme” becerisini destekleyen değerler çalışkanlık, dostluk, duyarlılık, mahremiyet, sabır, sorumluluk, tasarruf ve yardımseverlik şeklinde sıralanmaktadır. Bu değerlerin problem çözme becerisini destek niteliği taşıyan eylemleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Problem çözmeyi destekler nitelikteki eylem ve değerler

Kodu	Eylemler	Değerler
D3.1.2	Zorlukları aşmak için çaba gösterir.	Çalışkanlık
D4.1.2	Arkadaşlarının sorunlarını çözmek için çaba gösterir.	Dostluk
D5.3.2	Afet ve acil durumların neden olduğu riskleri ve bu riskleri azaltmak için alınabilecek önlemleri bilir.	Duyarlılık
D5.3.4	Afet durumlarında ulaşabildiği insanlara ve diğer canlılara yardımcı olur.	
D5.3.5	Afet sonrası toplumsal dayanışmaya katkıda bulunur.	
D8.1.3	Sosyal ilişkilerinde kişisel sınırlarını belirler.	Mahremiyet
D8.2.2	Ortak kullanım alanlarında başkasını rahatsız edecek davranışlarda bulunmamaya dikkat eder.	
D12.1.3	Çalışmalarında sebat eder.	Sabır
D16.1.1	Kararlarını çevresiyle fikir alışverişi yaparak kendisi alır.	Sorumluluk
D16.3.3	Yanlış karar ve davranışlarının telafisi için çaba gösterir.	
D17.2.2	Zamanı verimli kullanmak için planlama yapar.	Tasarruf
D20.2.3	Kendisinin de yardıma ihtiyaç duyduğu durumlara örnek verir.	Yardımseverlik

Tablo 4'te görüldüğü gibi D3.1.2, D4.1.2, D5.3.2, D5.3.4, D5.3.5, D8.1.3, D8.2.2, D12.1.3, D16.1.1, D16.3.3, D17.2.2 ve D20.2.3 kodlu eylemlerin problem çözme becerisini destekleyerek saldırganlığa alternatif olabilecek davranışların kazanılmasında yardımcı olacağı anlaşılmaktadır.

OÖEP-MM'de Yer Alan Sonuçları Kabullemeyi Destekler Nitelikteki Eylem ve Değerlere İlişkin Bulgular

Saldırganlığa alternatif becerilerden “sonuçları kabullenme” becerisini destekleyen değerler dostluk, duyarlılık, merhamet, mütevazilik, özgürlük, sabır, saygı, sevgi ve sorumluluk şeklinde sıralanmaktadır. Bu değerlerin sonuçları kabullenme becerisini destek niteliği taşıyan eylemleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Sonuçları kabullenmeyi destekler nitelikteki eylem ve değerler

Kodu	Eylemler	Değerler
D4.2.3	Arkadaşlarının duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır.	Dostluk
D5.1.2	Sosyal ilişkilerinde sabırlı ve anlayışlı olmaya gayret eder.	Duyarlılık
D5.3.5	Afet sonrası toplumsal dayanışmaya katkıda bulunur.	
D9.2.4	Herkesin hata yapabileceğini kabul eder.	Merhamet
D9.2.5	Affetmenin önemini fark eder.	
D10.1.6	Olaylar ve durumlar karşısında farklı bakış açıları olabileceğini kabul	Mütevazilik

	eder.	
D11.1.4	Gerektiğinde verdiği kararların sorumluluğunu alır.	Özgürlük
D12.1.1	Sabrın toplumsal hayattaki önemini fark eder.	Sabır
D12.1.2	Sabır gerektiren davranışları bilir.	
D12.1.5	Zorlukların üstesinden gelmek için tahammül etmenin önemini fark eder.	
D14.1.6	Gerektiğinde teşekkür ve takdir eder.	Saygı
D14.1.7	Gerektiğinde samimiyetle özür diler.	
D15.1.1	İnsanları farklılıklarıyla kabul eder.	Sevgi
D16.1.4	Verdiği kararların sorumluluğunu alır.	Sorumluluk
D16.3.2	Duygu, düşünce ve davranışlarından sorumlu olduğunu kabul eder.	

Tablo 5'te görüldüğü gibi D4.2.3, D5.1.2, D5.3.5, D9.2.4, D9.2.5, D10.1.6, D11.1.4, D12.1.1, D12.1.2, D12.1.5, D14.1.6, D14.1.7, D15.1.1, D16.1.4 ve D16.3.2 kodlu eylemlerin sonuçları kabullenme becerisini destekleyerek saldırganlığa alternatif olabilecek davranışların kazanılmasında yardımcı olacağı anlaşılmaktadır.

OÖEP-MM'de Yer Alan Saldırganlığa Alternatif Becerileri Destekler Nitelikteki Eylem ve Değerlere İlişkin Bulgular

Her bir değer için hangi eylemler ile saldırganlığa alternatif becerileri destekleyeceği Tablo 6'da sunulmuştur. Tablo 6'da kullanılan kodlamalarda OÖEP-MM'nde belirtilen kodlama sisteminden yararlanılmıştır. Ayrıca bu kodlara karşılık gelen eylemler yukarıdaki Tablolarda (Tablo 1,2,3,4,5) bulunmaktadır.

Tablo 6. Saldırganlığa alternatif olabilecek becerileri destekler nitelikteki erdem-eylemler

Değerler	Alay edilmenin üstesinden gelme	Kızgınlığın üstesinden gelme	Adil olup olmadığa karar verme	Problem çözme	Sonuçları kabullenme	Toplam
Adalet			D1.1.1., D1.1.5., D1.2.4., D1.2.5.			4
Aile bütünlüğü						0
Çalışkanlık				D3.1.2.		1
Dostluk			D4.3.2.	D4.1.2.	D4.2.3.	3
Duyarlılık		D5.1.4.	D5.2.5.	D5.3.2., D5.3.4., D5.3.5.	D5.1.2., D5.3.5.	7
Dürüstlük			D6.1.2., D6.2.4.			2
Estetik						0
Mahremiyet	D8.2.5.		D8.1.1., D8.2.3., D8.2.4.	D8.1.3., D8.2.2.		6
Merhamet					D9.2.4., D9.2.5.	2
Mütevazilik	D10.1.1.	D10.1.1.			D10.1.6.	3
Özgürlük	D11.1.2.		D11.1.1., D11.2.1., D11.2.2.		D11.1.4.	5
Sabır	D12.1.4., D12.1.5.	D12.1.4., D12.1.5.		D12.1.3.	D12.1.1., D12.1.2.,	8

						D12.1.5.	
Sağlıklı yaşam							0
Saygı						D14.1.6., D14.1.7.	2
Sevgi						D15.1.1.	1
Sorumluluk			D16.1.1., D16.3.3.			D16.1.4., D16.3.2.	4
Tasarruf					D17.2.2.		1
Temizlik							0
Vatanseverlik							0
Yardımseverlik			D20.2.1., D20.2.4.		D20.2.3.		3
Toplam	5	4	16	12	15		5 2

Tablo 6’da görüldüğü gibi OÖEP-MM’nde toplam 20 farklı değerden aile bütünlüğü, estetik, sağlıklı yaşam, temizlik ve vatanseverlik değerlerinin saldırganlığa alternatif becerileri destekler nitelikte olmadığı belirlenmiştir. Bunların dışında kalan adalet ($n=4$), çalışkanlık ($n=1$), dostluk ($n=3$), duyarlılık ($n=7$), dürüstlük ($n=2$), mahremiyet ($n=6$), merhamet($n=2$), mütevazılık($n=3$), özgürlük ($n=5$), sabır ($n=8$), saygı ($n=2$), sevgi ($n=1$), sorumluluk ($n=4$), tasarruf ($n=1$) ve yardımseverlik ($n=3$) değerlerinin ise saldırganlığa alternatif becerileri destekler nitelikte eylemler barındırdığı tespit edilmiştir.

Temalar genel olarak değerlendirildiğinde saldırganlığa alternatif becerileri destekler nitelikteki erdem-eylemlerin en çok adil olup olmadığına karar verme becerisinin ($n=16$) geliştirilmesine destek verdiği gözlemlenmiştir. En az ise kızgınlığın üstesinden gelme ($n=4$) becerisinin erdem-eylemlerle destek verildiği görülmüştür.

Tartışma ve Yorum

Türkiye’deki ulusal okul öncesi eğitim programına toplumsal huzura katkısı olması amacıyla eklenen erdem-değer eylem modelinin toplumsal yaşamdaki saldırganlık sorununun ortadan kaldırılmasında destek olma durumunun incelenmesi maksadıyla yapılan bu çalışmada eğitim programımızdaki erdem-eylemlerin saldırganlığa alternatif becerileri desteklemeleri yönünden incelenmesi yapılmış ve bulgular alan yazın dahilinde yorumlanmıştır. Temalar dahilinde ele alınan becerilerin genel olarak saldırganlığa alternatif olarak görünmesiyle birlikte özelde her bir becerinin erken dönemden itibaren saldırganlığın, akran zorbalığının, şiddetin azaltılmasında etkisinin büyük olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple her bir beceri kendi özelinde yorumlanmıştır.

Alay etme herhangi bir durumla ilgili karşıdaki kişiyi aşağılamayı içermektedir. Türk Dil Kurumu (2025) bunun sözlerle yapılabileceği gibi mimikler ya da ses tonu ile de gerçekleştirilebilecek bir eylem olduğunu belirtmektedir. Zorbalığın ortaya çıkma biçimlerinden biri olan alay etme güçsüz konumdaki kurbana karşı gösterilir (Özyürek & Kurnaz, 2019). Mills ve Carwile (2009) ise alay etmeyi zorbalıktan ayrı bir iletişimsel eylem olarak ele almıştır. Ancak alay etme davranışı saldırganlık ve meydan okuma bileşenlerini içeriyorsa bunun maskelenmiş bir zorbalık olduğunu dile getirmişlerdir (Mills & Carwile, 2009). Çocukların alay etme davranışları incelendiğinde daha çok fiziksel özellikler üzerine yapılmakta olduğu görülmektedir. Görüntüsü ile dalga geçme, küçümseyici tavırla sesini taklit etme ya da söylediklerini

yenileme, yüz ifadeleri aşağılayıcı tavır sergileme şeklinde gözlemlenebilir. “Alay edilmenin üstesinden gelme” becerisi özünde bu durumdan korunmayı sağlayacaktır. Alay edilen konu ile başa çıkabilme zorba ile mücadelede yardımcı olacaktır (Scarpaci, 2006). Erdem-değer-eylem modelinde yer alan değer bu beceriyi destekler nitelikte olması bir yandan toplumsal, kültürel değerlerin çocuklara öğretilmesini sağlarken bir yandan da çocuğun toplum içerisinde kendisini zorbalıktan koruyabilmesine ilişkin beceriyi kazandırmaktadır. Böylece çocuğun çok yönlü gelişimini desteklemektedir.

Duygusal kontrolün sağlanmasında küçük çocukların en çok zorlandıkları noktalardan bir tanesi öfke yönetimini sağlayabilmedir. Duyguları yönetebilmek öncelikle onlara ilişkin farkındalığın oluşması ile başlamaktadır. Erken dönemde duygusal farkındalıktaki eksikler ilerleyen yıllardaki saldırganlığı öngörmektedir (Denham vd., 2002). Bu sebeple “kızgınlığın üstesinden gelme” becerisinin kazanılması yoluyla ilerleyen yıllardaki saldırganlık içeren davranışların risk oranı azaltılabilir. Öfkenin ifadesi, algılanması ve düzenlenmesi bileşenleri sosyal çevre ve kişilerarası etkileşimlerle gelişmektedir (Lemerise & Harper, 2010). Eğitim programları içerik bağlamında çocuğun davranışlarına odaklanırken bir yandan da hem okul çevresini düzenlemekte hem de diğer bütün çevreleri için bir alt yapı oluşturmaktadır. OÖEP-MM’nde yer alan duyarlılık, mütevazilik ve sabır değerlerinin çocuklara kazandırılması aracılığıyla çocukların kızgınlığın üstesinden gelme becerisini edinebileceği düşünülmektedir. Böylece hem okul içerisinde karşılaşılan riskli olan akran zorbalığına karşı hem de toplumsal hayatın diğer alanlarında risk faktörü olan genel saldırganlığa karşı koruyucu bir beceriye sahip olacaktır.

Saldırganlığa alternatif olarak çocuklarımıza öğretebileceğimiz bir diğer davranış temalarda “adil olup olmadığında karar verme” becerisi olarak yer almaktadır. Bu becerinin OÖEP-MM erdem-değer-eylem çerçevesi incelendiğinde 7 farklı değerde toplam 16 farklı eylem ile saldırganlığa alternatif beceriler içerisinde en fazla desteklenen beceri olması dikkati çekmektedir. Toplumsal huzura ulaşmada önemli bir yeri olan adaletin sağlanmasında öncelikli olarak adil olana karar verme, adil olanı belirleme, adil olanı görebilme yetisinin gelişmesi gerekmektedir. Bu beceri kazanılmadan birey adaleti sağlamak istese bile başarılı olamayacaktır. Erdem-değer-eylem çerçevesinin de temel amaçlarından bir tanesinin toplumsal huzura ulaşmak olduğu bilinmektedir. Alternatif beceriler arasında temsil oranının daha fazla olmasının sebebinin temel amaçla doğrudan bağlantılı olması olduğu düşünülmektedir.

“Problem çözme” temelde bilişsel bir beceri olarak algılanmakla birlikte gündelik hayatın yönetilmesinde ve çevreye olan ilişkilerin düzenlenmesinde etkili olan bir beceridir. Yönetici işlev yetenekleri ile problem çözme becerileri arasında iki yönlü bir ilişki vardır (Drigas & Karyotaki, 2019). Yönetici işlevlerden özellikle duygu kontrolü, tepkiyi dizginleme gibi becerilerin saldırganlığa alternatif olabileceği düşünülmektedir. Erdem-değer-eylem modelindeki değerler içerisinde problem çözme destekleyen değerlerin yer almasının çocuğun bilişsel becerileriyle birlikte ilişkilerinde karşılaştığı durumları da kontrol etmesini, düzenlenmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Saldırganlığa alternatif beceriler arasında yer alan “sonuçları kabullenme”

becerisi hoşla gitmeyen duruma karşı daha anlayışlı olmayı sağlayacaktır. Bu anlayış salt istenmeyen durumun kabul edilerek onaylanması değildir. Onay olmasa da bu istenmeyen durumu içselleştirmesi vardır. Sonuçları kabullenme aynı zamanda affetmeyi getirir. Egan ve Todorov (2009) affetmeyi zorbalıkla başa çıkma tepkisi olarak tanımlamaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde değerler yoluyla saldırganlığa alternatif becerilerin de kazandırılabilceği anlaşılmaktadır.

Sınırlılık ve Öneriler

Bu araştırma OÖEP-MM’nde yer alan erdem-değer-eylem çerçevesi ile sınırlıdır. Bu sınırlamaya dayalı olarak ilerleyen çalışmalarda araştırmacılara alan becerileri bağlamında saldırganlığa alternatif becerilerin incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca eğitim programları çerçevesinde etkinliklerde bir araç olarak kullanılan öykü kitapları, çizgi filmler, oyunlar vb. öğelerin de saldırganlığa alternatif beceriler bağlamında değerlendirilmesi önerilmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak OÖEP-MM’nde yer alan toplam 20 farklı değerden aile bütünlüğü, estetik, sağlıklı yaşam, temizlik ve vatanseverlik değerlerinin saldırganlığa alternatif becerileri destekler nitelikte olmadığı belirlenmiştir. Bunların dışında kalan adalet, çalışkanlık, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, mahremiyet, merhamet, mütevizilik, özgürlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf ve yardımseverlik değerlerinin ise saldırganlığa alternatif becerileri destekler nitelikte eylemler barındırdığı tespit edilmiştir.

Beyanlar

Etik Kurul İzin Bilgisi: Araştırma biçiminden dolayı etik kurulu onayı gerekli değildir.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yayın Onayı: Bütün haklarımı temel eğitim dergisine devrettiğimi onaylarım. Makalede geçen ifade ve açıklamalar yazarlara aittir.

Finansman: Bu çalışmanın yürütülmesinde herhangi bir kurum veya kuruluşun fon kullanılmadı.

Kaynakça

- Al, S., & Şahin Sak, İ. T. (2023). Okul öncesi dönemde istenmeyen davranışlar. Çukurova 10th International Scientific Researches Conference (2-4 Nisan 2023). Adana, Türkiye.
- Balcı, A., & Kışalı, Z. (2024). Okul öncesi dönemde akran zorbalığı: okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri üzerine bir inceleme. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(42), 1954-1985.
- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(1), 1-14. URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/318527>
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi.
- Denham, S.A., Caverly, S., Schmidt, M., Blair, K., DeMulder, E., Caal, S., Hamada, H. and Mason, T. (2002), Preschool understanding of emotions: contributions to classroom anger and aggression. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43: 901-916. <https://doi.org/10.1111/1469-7610.00139>
- Drigas, A., & Karyotaki, M. (2019). Executive Functioning and Problem Solving: A Bidirectional Relation. *International Journal of Engineering Pedagogy (iJEP)*, 9(3), pp. 76–98. <https://doi.org/10.3991/ijep.v9i3.10186>

- Egan, L. A., & Todorov, N. (2009). Forgiveness as a coping strategy to allow school students to deal with the effects of being bullied: Theoretical and empirical discussion. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28(2), 198-222. <https://doi.org/10.1521/jscp.2009.28.2.198>
- Erdoğan, H. (2024). Okul öncesi öğrencilerinde akran zorbalığı. *International Journal of Original Educational Research*, 2(1), 325-333.
- Eryılmaz, F. (2023). Eğitim kurumlarında istenmeyen davranışlar sergileyen öğrencilerin tutum ve davranış sonuçları ve çözüm önerileri. *International Journal of Social Sciences*, 7(30), 405-414.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). How to design and evaluate research in education. Eighth edition. USA: McGraw-Hill Companies Inc. https://saochhengpheng.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/03/jack_fraenkel_norman_wallen_helen_hyun-how_to_design_and_evaluate_research_in_education_8th_edition-mcgraw-hill_humanities_social_sciences_languages2011.pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Goldstein, A. P. (1999). Aggression reduction strategies: Effective and ineffective. *School Psychology Quarterly*, 14(1), 40.
- Gün, R. Ş., & Akduman, G. G. (2022). Okul öncesi çocuklarının psikolojik sağlamlıklarının akran zorbalığı davranışları ile ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(1), 107-123.
- Karadaş, S. (2021). Okul öncesi dönemdeki çocuklarda akran zorbalığı ve ilişkili faktörler. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karaman.
- Lemerise, E.A., Harper, B.D. (2010). The development of anger from preschool to middle childhood: expressing, understanding, and regulating anger. In: Potegal, M., Stemmler, G., Spielberger, C. (eds) *International Handbook of Anger*. Springer, New York, NY. https://doi.org/10.1007/978-0-387-89676-2_13
- Lightner, L. (2024). 6 Replacement Behaviors for Hitting and Aggression. URL: https://adayinourshoes.com/replacement-behaviors-for-hitting-and-aggression/?utm_source=copy&utm_medium=website&utm_campaign=SocialSnap
- McGinnis, E. (2016). Erken Çocukluk Döneminde Sosyal Beceri Öğretim Programı. Sunay Yıldırım Doğru (Çev. Ed.). (Üçüncü baskı). Nobel: Ankara.
- MEB, (2023). Millî eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19942&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.
- MEB, (2024). Öğretmenlerin "Türkiye yüzyılı maarif modeli eğitici eğitimleri" başladı. 29 Mayıs 2024 tarihli haber. <https://www.meb.gov.tr/ogretmenlerin-turkiye-yuzyili-maarif-modeli-egitici-egitimleri-basladi/haber/33896/tr#:~:text=T%C3%BCrkiye%20Y%C3%BCzy%C4%B1%C4%B1%20Maarif%20Modeli%20kapsam%C4%B1nda,ba%C5%9Flamak%20%C3%BCzere%20kademeli%20%C5%9Fekilde%20uygulanacak> Adresinden ulaşılmıştır.
- Mills, C. B., & Carwile, A. M. (2009). The good, the bad, and the borderline: Separating teasing from bullying. *Communication Education*, 58(2), 276-301. <https://doi.org/10.1080/03634520902783666>
- Nærde A, Janson H, Stoolmiller M (2024) Modeling trajectories of physical aggression from infancy to pre-school age, their early predictors, and school-age outcomes. *PLOS ONE* 19(6): e0291704. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0291704>
- Özbek, M. V., & Hürsoy, P. Şara. (2024). Zorbalık müdahale ve önleme programları üzerine bir inceleme. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 11(114), 2870-2887. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14585179>
- Özgöker, S., & Gürşimşek, A. I. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin akran zorbalığına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 37(3), 857-874. <https://doi.org/10.33308/26674874.2023373642>
- Özyürek, A., & Kurnaz, F. B. (2019). Zorba ve kurban çocuk davranışlarını değerlendirme formu: güvenilirliği ve geçerliliği. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 246-261. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.401251>
- Romero-López, M., Pichardo, M. C., Justicia-Arráez, A., & Bembibre-Serrano, J. (2021). Reducing aggression by developing emotional and inhibitory control. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(10), 5263.
- Scarpaci, R. T. (2006). Bullying effective strategies for its prevention: Put a halt to the name-calling, teasing, poking, and shoving, and make way for learning. *Kappa Delta Pi Record*, 42(4), 170-174. <https://doi.org/10.1080/00228958.2006.10518023>
- Seven, Z. D., & Uçar Çabuk, F. (2023). Okul öncesi dönemde akran zorbalığı ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi. *International Journal of Arts and Social Studies*, 6(10), 1-17.

- Swit, C. S., Harty, S. C., & Pascoe, S. (2024). Relational and physical aggression in preschool-age children: Associations with teacher, parent, sibling, and peer relationship quality. *Aggressive Behavior*, 50, e22115. <https://doi.org/10.1002/ab.22115>
- Tanrikulu, İ., Özdiñç, N. K., & Besnili, Z. N. (2021). Okul öncesi dönemde akran zorbalığı ve okul yapısı ile ilgili değişkenlerin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 857-873.

Extended Abstract

Background

In recent years, the existence of unwanted behaviors such as aggression and peer bullying that we encounter in schools has been reduced to the preschool period. The easiest way to prevent these unwanted behaviors is to provide children with positive behaviors that can replace them. It is expected that educational programs will include the characteristics that the desired human model should have. The virtue-value-action model, which was added to the program in 2024 in order to reach a peaceful society, offers us the human characteristics that are socially needed. It is important how education policies proceed in preventing aggression, which is one of our most serious problems in society.

Purpose/Hypothesis

The aim of the research is to determine the place of the virtue-value-action model in the Preschool Education Program Turkey Century Maarif Model 2024 (OÖEP-MM) in preventing the aggression that has increased recently or in providing a positive option for unwanted behavior. For this purpose:

- Do the values in OÖEP-MM support skills that can be an alternative to aggression?
 - What is the distribution of skills that can be an alternative to aggression in the context of values?
- The questions were answered.

Design/Method

In the study, document analysis method, which is one of the qualitative research models, was used. The study material of the research consists of the virtue-value-action framework included in the "Preschool Education Program Turkey Century Maarif Model", which has been implemented in Turkey as of the 2024-2025 academic year. In the collection of data, alternative skills to aggression included in McGinnis's (2016) "Social Skills Curriculum" were determined as the theme. These skills are listed as "overcoming ridicule", "overcoming anger", "deciding whether it is fair or not", "problem solving" and "accepting the results". In the analysis of the research data, the content analysis method was used for evaluation. For the scorer reliability, one of the values was randomly examined by another expert and it was observed that the consistency between it and the researcher was 0.75.

Results

The representation of alternative skills to aggression within the virtue-value-action framework was examined. It was seen that the skill of "overcoming ridicule" was represented 5 times, the skill of "overcoming anger" was represented 4 times, the skill of "deciding whether it is fair or not" was represented 16 times, the skill of "problem solving" was represented 12 times and the skill of "accepting the consequences" was represented 15 times.

Discussion

The virtue-value-action model, which was added to the program in 2024 with the aim of reaching a peaceful society, offers us the human characteristics needed in society. It is important to what extent it will be effective in preventing aggression, which is one of our most serious problems in society.

While the skills discussed within the themes are generally seen as alternatives to aggression, it is thought that each skill has a great effect on reducing aggression, peer bullying and violence from an early age. The fact that the value in the virtue-value-action model supports alternative skills to aggression, on the one hand, ensures that social and cultural values are taught to children, and on the other hand, it provides the child with the ability to protect himself/herself from bullying in society.

While the educational programs focus on the child's behavior in terms of content, they also organize the school environment and create an infrastructure for all other environments. It is thought that the values in the program will facilitate the acquisition of alternative skills to aggression. Thus, children will have a protective skill against both peer bullying, which is a risk in school, and general aggression, which is a risk factor in other areas of social life.

When the OÖEP-MM virtue-value-action framework is examined, it is striking that the most supported skill among the alternative skills to aggression is the skill of "deciding whether it is fair or not". In order to ensure justice, which has an important place in achieving social peace, the ability to decide what is fair, determine what is fair, and see what is fair must first be developed. Without gaining this skill, even if the individual wants to provide justice, he/she will not be successful. It is known that one of the main purposes of the virtue-value-action framework is to achieve social peace. It is thought that the reason for the higher representation rate among alternative skills is that it is directly related to the main purpose.

Conclusions

As a result, it was determined that the values of family integrity, aesthetics, healthy life, cleanliness and patriotism, out of the 20 different values included in the OÖEP-MM, do not support alternative skills to aggression. It was determined that the values of justice, diligence, friendship, sensitivity, honesty, privacy, mercy, modesty, freedom, patience, respect, love, responsibility, savings and helpfulness, which are the remaining values, contain actions that support alternative skills to aggression.

Author and Affiliations / Yazar ve Bağlantılar

Emine Sildir Daşar¹

Sorumlu yazar **Ad Soyad**
emine.sildir@amasya.edu.tr

¹Department of Preschool Education Program, Amasya University, Amasya, Turkey, e-mail: emine.sildir@amasya.edu.tr,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9664-8239>